

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Магістерська робота

на тему:

«Личинки гірчака як епіойки перлівницевих
(*Mollusca*, *Bivalvia*, *Unionidae*) річки Тетерів»

Виконала:

магістрантка 7 курсу

групи 72

напряму підготовки (спеціальності)

8.04010201 Біологія*

Чудовська Лариса Федорівна

Науковий керівник:

Доктор біологічних наук, професор

Стадниченко Агнеса Полікарпівна

Житомир 2017

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Історія вивчення питання	7
Розділ 2. Матеріал та методика досліджень	12
2.1. Матеріал	12
2.2. Методика досліджень	14
Розділ 3. Морфо-фізіологічні і екологічні особливості личинок гірчака – епіойків перлівницевих	16
Розділ 4. Личинки гірчака з перлівницевих (<i>Unionidae</i>) р. Тетерів	20
Розділ 5. Використання матеріалів магістерської роботи при викладанні біології у ВНЗ I-II рівнів акредитації	23
5.1. Лекція «Тип Молюски»	24
5.2. Лабораторне заняття «Двостулкові молюски»	46
5.3. Словник зоологічних понять	51
5.4. Тестові завдання	53
Висновки	59
Список літератури	60
Резюме	68

ВИСНОВКИ

1. Загальна частота трапляння личинок гірчака у перлівникових р. Тетерів становить 60%. Серед досліджуваних видів заселених гірчаком особин зареєстровано у межах с. Тетерівка, с. Перлявка, с. Дениші. У м. Житомирі та с. Корчак інвазованих молюсків не було виявлено.
2. Загальна екстенсивність заселення гірчаком перлівникових р. Тетерів становить близько 30%.
3. Найбільш зараженим виявився *U. pictorum* з екстенсивністю інвазії близько 36%. Даний показник для *A. anatina* становить близько 29%, а для *A. cygnea* – 21%.
4. Ступінь заселеності епіойками самок і самців приблизно однаковий (в незначній мірі інвазовані самці переважають).
5. В обстежених нами молюсків виявлено більше личинок гірчака у внутрішніх півзябрах, ніж у зовнішніх.
6. У перлівникових р. Тетерів личинки гірчака виявлено лише у статевозрілих молюсків. Основна кількість інвазованих м'якунів є 4-річними особинами.
7. Інтенсивність інвазії перлівникових коливається в межах 1-15 екземплярів личинок гірчака на 1 особину м'якунів. Інтенсивність інвазії перлівниць є більшою, ніж така беззубок.

Резюме

Чудовська Л. Ф. ЛИЧИНКИ ГІРЧАКА ЯК ЕПІОЙКИ ПЕРЛІВНИЦЕВИХ (*MOLLUSCA, BIVALVIA, UNIONIDAE*) РІЧКИ ТЕТЕРІВ

Магістерська робота

Досліджено екстенсивність та інтенсивність заселення личинками гірчака перлівницевих р. Тетерів, видоспецифічність зараження цим паразитом видів родини *Unionidae*, особливості статеві та вікової структури розподілу личинок гірчака у перлівницевих р. Тетерів.

З'ясовано, що загальна частота трапляння личинок гірчака у перлівницевих р. Тетерів становить 60%. Серед досліджуваних видів заселених гірчаком особин зареєстровано у селах Тетерівка, Перлявка, Дениші. У Житомирі та с. Корчак заселених ним молюсків не було виявлено. Загальна екстенсивність заселення гірчаком перлівницевих р. Тетерів становить близько 30%. Види *U. pictorum*, *A. anatina*, *A. cygnea* приблизно в рівній мірі заселені. Найбільш заселеним цими епіойками виявився *U. pictorum* (екстенсивність заселення близько 36%). Даний показник для *A. anatina* становить близько 33%, а для *A. cygnea* – 21%. Ступінь заселеності цими епіойками самок і самців приблизно однаковий. В незначній мірі заселені епіойками самці часом переважають таких самок. В обстежених нами молюсків виявлено більше личинок гірчака у внутрішніх півз'ябрах, ніж у зовнішніх. У перлівницевих з р. Тетерів личинки гірчака виявлено лише у статевозрілих особин. Основна кількість інвазованих м'якунів є 4-річними особинами. Інтенсивність заселення перлівницевих цими епіойками коливається в межах 1-15 екземплярів личинок гірчака на 1 особину м'якунів. Інтенсивність заселення епіойками перлівниць є більшою, ніж така беззубок.

Ключові слова: личинки гірчака, *Unionidae*, епіойки, частота трапляння, екстенсивність інвазії, інтенсивність заселення.

Резюме

Чудовская Л. Ф. ЛИЧИНКИ ГОРЧАКА КАК ЭПИОЙКИ ПЕРЛОВИЦЕВЫХ (*MOLLUSCA, BIVALVIA, UNIONIDAE*) РЕКИ ТЕТЕРЕВ

Магистерская работа

Исследована экстенсивность и интенсивность заселения личинками горчака перловицевых р. Тетерев, видоспецифичность заражения этим паразитом видов семейства *Unionidae*, особенности половой и возрастной структуры распределения личинок горчака в перловицевых р. Тетерев.

Установлено, что общая частота встречаемости личинок горчака в перловицевых р. Тетерев составляет 60%. Среди исследуемых видов заселенных горца особей зарегистрировано в селах Тетеревка, Перлявка, Деныши. В Житомире и с. Корчак заселенных им моллюсков не было обнаружено. Общая экстенсивность заселения горчаком перловицевых р. Тетерев составляет около 30%. Виды *U. pictorum*, *A. anatina*, *A. cygnea* примерно в равной степени заселены. Наиболее заселенным этими эпиойками оказался *U. pictorum* (экстенсивность заселения около 36%). Данный показатель для *A. anatina* составляет около 33%, а для *A. cygnea* – 21%. Степень заселенности этими эпиойками самок и самцов примерно одинакова. В незначительной степени заселённые эпиойками самцы преобладают над такими же самками. В обследованных нами моллюсках обнаружено больше личинок горчака во внутренних полузубрах, чем во внешних. В перловицевых с р. Тетерев личинки горчака выявлено только у половозрелых особей. Основное количество инвазированных моллюсков 4-летние особи. Интенсивность заселения перловицевых этими эпиойками колеблется в пределах 1-15 экземпляров личинок горчака на 1 особь моллюсков. Интенсивность заселения эпиойками перловиц является большей, чем у беззубок.

Ключевые слова: личинки горчака, *Unionidae*, эпиойки, частота встречаемости, экстенсивность инвазии, интенсивность заселения.

Resume

Chudovskaya L. F. LARVAE HIGHLANDER AS EPONE PERLUNICODE (MOLLUSCA, BIVALVIA, UNIONIDAE) RIVER TETEPID

Master thesis.

We investigated the extensiveness and intensity of settlement by larvae of bitterling pavlovicheva R. Grouse, vidospetsifichnost of infection by this parasite species of the family Unionidae, especially the age and gender structure of the distribution of bitterling larvae in pavlovicheva the Teteriv river.

It is established that the total frequency of occurrence of larvae of bitterling in pavlovicheva R. Grouse is 60%. Among the studied species populated Highlander individuals registered in the villages of Teterivka, Perliavka, Denyshi. In Zhytomyr and S. Korczak populated they clam was not detected. The overall extensity of settling the weed pavlovicheva the Teteriv river is about 30%. The types of *U. pictorum*, *A. anatina*, *A. cygnea* approximately equally populated. The most populated apiname these were *U. pictorum* (extensity settlement about 36%). The index for *A. anatina* is about 33%, and for *A. cygnea* and 21%. The degree of occupancy of these apiname females and males about the same. Slightly populated apiname males prevail over females the same. In the examined molluscs discovered more larvae of bitterling pausebreak in the inner than in the outer. In pavlovicheva with the Teteriv river bitterling larvae were detected only in Mature individuals. The main number of infested molluscs 4-year-old individuals. The intensity of settlement pavlovicheva these apiname is in the range of 1-15 copies of bitterling larvae of 1 species of molluscs. The intensity of settlement apiname of perlowitz is greater than the mussels.

Key words: larvae of bitterling, Unionidae, epione, the frequency, extensiveness of invasion, the intensity of settlement.